גליון מס'
44

דעמירן בעלמא

על פרשת השבוע מאת עמירן דביר

מתוך הטור השבועי ל'כיכר השבת'

לעילוי נשמת

אמי מורתי חוה בת יוסף ע"ה

סבי היקר ר' יוסף בן יצחק ז"ל

סבי היקר ר' נתן בן אריה לייב ז"ל

סבתי היקרה נינה נעמי בת נחום ע"ה

ולעילוי נשמת

הגב' צביה בת אריה ע"ה

הגב' רבקה פעסל בת יצחק יעקב ע"ה

פרשת קורח

על קרח, מניעיו האמיתיים, היכן טעה, במה הוא זכה, מה כדאי לנו ללמוד ממנו, ובאיזה שביל יבחר לבוא משיח צדקנו.

א

פרשתנו מתחילה בפסוק: "ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי ודתן ואבירם בני אליאב ואון בן פלת בני ראובן".

עד קרח, לא העז אף אחד מעם ישראל לערער על סמכותו של משה. להתלונן כן, אך לא לערער.

משה היה גם מנהיגם העליון של עם ישראל וגם הנביא שאחראי להעברת דברי הקב"ה לעם ישראל.

הראשון שבא לערער באמינותו של משה ולטעון שהוא בודה מלבו דברים כדי ליטול לעצמו ולמקורביו סמכויות, ואינו באמת נביא ה', היה קרח.

בואו ונסה להבין מי היה קרח, מה היו באמת מניעיו, מה הוא רצה והיכן הוא טעה.

ללוי בן יעקב היו שלושה בנים, גרשון קהת ומררי. לקהת היו ארבעה בנים, עמרם יצהר חברון ועוזיאל. לעמרם היו שני בנים, משה ואהרון, וליצהר, בנו השני של קהת היו שלושה בנים, קרח, נפג וזכרי.

אם כן יוצא שקרח ומשה היו בני דודים.

קרח למעשה התקנא בנשיאותו של בן משפחתו אליצפן בן עוזיאל, כל רצונו היה להיות במקומו או לפחות להדמות לו בשררה, אלא שכדי להסתיר את כוונתו האמיתית טען שמשה רבנו דואג רק לקרובים אליו ביותר. עובדה שלאהרון אחיו נתן כהונת עולם לו ולזרעו אחריו, ואת בני קהת (שמשה היה נכדו) קידש משאר בני לוי שרק הם יזכו לשאת את כלי הקודש, ואת שאר בני שבטו, שבט לוי, רומם משאר שבטי ישראל להיות רק הם משרתי הכהנים.

כל זה גרם לקרח לפקפק בדברי משה, ולקחת לצדו עוד מאתיים וחמישים "אנשי שם" שרובם משבט ראובן.

ב

האר"י הקדוש אומר שקרח צדיק היה, וגם מנושאי הארון היה, תפקיד שרק צדיקים אמיתיים יכלו לקיימו כיון שכל מי שהיה שותף בנשיאת הארון היה מסתכן בנפשו, אסור היה להסיח דעת מהשכינה אפילו לרגע, על המסיח דעתו נגזר היה למות וזאת הסיבה למספרם המועט של שבט הקהתי.

רמז לזה שקרח בבסיסו היה צדיק אפשר לראות בסופי התיבות של הפסוק "צדיק כתמר יפרח" שיוצרים את השם קרח.

קרח היה עשיר מופלג כיון שמצא חלק מאוצרות יוסף, וכתוב שהיו לו כארבעים פרדות לבנות שעליהן היו מונחות כל המפתחות של תיבות האוצרות שלו.

אם כן נשאלת השאלה מה קרה לקרח שהיה לכאורה צדיק, לקום ולמרוד בסמכותו של משה.

ג

כתוב "ויקח קרח", ונשאלת השאלה מה הוא לקח? לפי רש"י הוא לקח עצמו ונפרד לצד אחד להיות נחלק מתוך העדה כדי לערער על הכהונה שנתן משה לאהרון, וכמו שתרגם אונקלוס "ואתפלג" שמשמעותו נחלק ונפרד.

אך יונתן בן עוזיאל כותב ש"ויקח קרח" מדובר שלקח טלית שכולה תכלת כדי לנסות לסתור את דברי משה.

כך שאל קורח את משה, האם טלית זו שכולה תכלת, צריכה גם היא פתיל תכלת? משה ענה לו שאכן היא צריכה.

קרח לא קיבל את התשובה ועשה קל וחומר, מה טלית שיש בה רק חוט אחד של תכלת, נחשבת כשרה, טלית שכולה צבועה בתכלת על אחת כמה וכמה שתהיה כשרה ולא תצטרך פתיל תכלת.

במאמר מוסגר אביא את דברי בעל הטורים שאומר שלכן נסמכה פרשת קרח לסוף פרשת "שלח" שם כתוב את פרשת ציצית, כדי להראות לנו על מה ביסס קרח את טענותיו, על מצוות ציצית.

המשיך קרח להביא עוד דוגמאות, והקשה למשה האם בית שיש בו ספר תורה או שהוא מלא בספרי קודש האם צריך מזוזה? משה אמר שברור שכן, אך קרח עשה את אותו קל וחומר, אם מזוזה אחת פותרת את הבית, ספר תורה שיש בו מאתיים שבעים וחמש פרשיות, לא כל שכן?

גם על שאלה זאת ענה לו משה שאין קשר לזה שיש ספר תורה בבית, וברור שבית זה אכן חייב במזוזה.

טעותו של קרח היתה שהוא ניסה ללמוד ב"קל וחומר" מטעמי המצוות, והאמת היא שאין מקום ללימוד כזה כי אינו יודע באמת את טעמן של מצוות.

קרח תלה את הטעם בצבע התכלת אך לקב"ה יש את הסיבות שלו, וזאת הסיבה שהפרשה הבאה היא "חוקת", כדי ללמד אותנו ש"חוקה חקקתי, גזרה גזרתי ואין לך רשות לערער אחריה".

השאלה הנשאלת, מה רצה קרח להשיג בוויכוח הזה? איך טענות אלו אמורות לעזור לו להשיג את רצונו?

ד

רבינו בחיי מסביר שכך ניסה קרח לטעון למשה, שכמו שבגד שכולו תכלת לא צריך פתיל תכלת, וכמו שבית שיש בו ספר תורה לא צריך מזוזה, ככה עם ישראל שעליהם כתוב "כי כל העדה כולם קדושים" לא צריכים מנהיג.

עוד יש להקשות, אם רצה קרח להיות נשיא בעצמו במקום אליצפן בן עוזיאל, ישנה פה בעיה גדולה.

הרי עובדת היותו בין נושאי הארון, מחייבת אותו להיות פחות מגיל חמישים, כי רק עד גיל זה היו הלווים משרתים, וישנה דעה שסוברת שלהתמנות לנשיא אפשר רק אחרי גיל חמישים, אם כן איך רצה בכלל קרח להיות נשיא?

עוד קשה? מאין שאב קרח את האומץ והחוצפה לבוא ולעמוד ככה מול משה? הרי גם הוא ראה את עשרת המכות, גם הוא היה ביציאת מצרים ובקבלת התורה בהר סיני, איך הוא יכול בכלל לנסות ולפקפק במשה רבנו?

אפשר להסביר שקרח ידע ברוח הקודש שעתיד לצאת ממנו שמואל הנביא שעליו נאמר שהיה שקול כמשה ואהרון ככתוב "משה ואהרון בכהניו ושמואל בקוראי שמו קוראים אל ה' והוא יענם", עובדה זאת גרמה לו לחשוב שאם עתיד לצאת ממנו מישהו ששקול כמשה ואהרון, יכול הוא לעמוד ולחלוק על משה.

בנוסף ידע קרח ברוח הקודש ששמואל מונה לנשיא בגיל ארבעים ואחת, ואם כן גם הוא עצמו יכול.

טעותו הגדולה של קרח היתה שלא מעשיו גרמו לשמואל לצאת ממנו, אלא דווקא מיתתו שעשתה קידוש ה' לדורות, היא גרמה לשמואל לצאת ממנו.

העם שהיה עד למה שקרה למי שמרד במשה רבנו, מייד חזר בתשובה מה עוד שהדרך הלא טבעית שפצתה האדמה פיה ובלעה את קרח ועדתו, היתה עדות וזכרון לעולם לכוחו של הקב"ה, אם כן מותם של קרח ועדתו הם אלה שעשו קידוש ה' בעולם, עובדה זאת בלבד העניקה לו את הזכות שיצא ממנו שמואל, מיתתו, ולא חייו.

ה

מי שקורא את פרשת קרח בלי ללמוד ממנה מוסר השכל חשוב לחיים, מפספס הזדמנות יקרה מפז.

ראו מה קורה לעם ישראל כשמתלקחת אש המחלוקת.

ראו מה קרה לאותו אחד שחיפש את ה"הכשר" בשמן הבעירה שאיתו ניסה לשרוף את אחדותו של עם ישראל.

עדים אנו לא אחת לשריפות שמקורם עטוף באצטלה של דת ומנהגים שונים, הקב"ה רואה את ילדיו האהובים שורפים אחד את השני, והכי גרוע, עושים זאת בשמו!

אולי זאת ההזדמנות לנסות ולבדוק מדוע בחר הקב"ה לחלק את עם ישראל לשבטים? למה זה טוב? למה לא שבט אחד גדול עם מנהיג אחד לכולם? מהו ההגיון שמייד בתחילת הקמתו של עם ישראל חולקנו לשניים עשר חלקים?

בתשובה לשאלה זאת טמונה הדרכה והכוונה לאיך אנו אמורים להתנהג ביומיום.

רק מי שברא אותנו יודע בוודאות שדעותנו לעולם לא יהיו שוות, כל אחד ודעותיו, כל שבט מנהגיו והאפיון המיוחד רק לו, אין לבושו של זה כלבושו של זה, אין אורח חייו של שבט אחד דומה למשנהו, מיקומם שונה, הרבה שונה.

גם היום, בדיוק כמו אז, עם ישראל מחולק לשבטים: מנהגים שונים, נוסח שונה, הלבוש משתנה משבט לשבט, הכיפות משנות צבעים, בכובעים משתנים הגבהים, אפילו במיקום הכובע על הראש ישנו תיוג חברתי, צבעי הגרביים בשבתות וחגים גם להן ישנה אמירה חברתית.

החיפוש אחר פרטים מפלגים אינו נגמר ובתכלס אינו מועיל, רק מזיק.

אז מה עלינו לעשות? לחפש תמיד את המחבר בין כולנו, לא להתעכב על הפרטים החיצוניים שחשיבותם מוגבלת, אלא על החשובים באמת שמאחדים את כל השבילים לשביל אחד אמיתי וחזק.

מהו אותו שביל? מה באמת מאחד את כולנו?

את כולנו מאחדת המטרה, לחיות בשלום, אהבת חינם וחיים טובים ושמורים בארץ ישראל שתלויים בעצם בדבקותנו לקב"ה והשמירה למצוותיו.

הדרכים שונות ומגוונות, אך המטרה באופק אחת היא.

אם נזכור את זה ונכבד כל אחד את שביל רעהו, נזכה להיות ראויים למשיח צדקינו שאין לאיש מושג באיזה שביל הוא יבחר להגיע, מה תהיה צבע כיפתו, האם בכלל ילך בשבת עם כובע, מה יהיה אורך חליפתו והאם יהיו בה את שני הכפתורים המפורסמים.

שבת שלום וסוף שבוע מקסים לכולם,

עמירן דביר (הלוי)